

PROJEKT GRAĐANSKIH PRAVA Civil Rights Project

ZAPISNIK S 2. SASTANKA „KOORDINACIJE ZA BEZDRŽAVLJANSTVO U REPUBLICI HRVATSKOJ“

Dana 23. listopada 2020., održan je drugi sastanak Koordinacije za bezdržavljanstvo putem online platforme webex.

Sastanku su nazočili članovi Koordinacije, i to ispred Ureda pučke pravobraniteljice, zamjenice Maja Kević i Tena Šimonović Einwalter, te savjetnici Igor Lekić i Monika Čavlović, ispred UNHCR-a Hrvatska, Indira Beganović, Jan Kapić i Kristina Benić Belavić, Višnja Stanić Šajatović ispred Ministarstva unutarnjih poslova, predstavnici Nacionalne migracijske mreže Lidija Pentavec i Zvonimir Vrbljanin, Aleksa Đokić i Dženana Kalamujić ispred Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, Ivana Perkušić ispred Centra za mir Osijek, romska udruga Kali Sara te gosti profesor Aleksandar Maršavelski Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, ispred Ambasade Republike Srbije u Zagrebu Snežana Trkulja, dr. Vladimir Đerić odvjetnik iz Beograda i direktor Europske mreže za bezdržavljanstvo (ENS), Chris Nash.

Milana Kreća, predsjednica PGP-a Sisak otvorila je sastanak. U svom predavljanju osvrnula se na projekt bezdržavljanstva koji udruga provodi kao implementacijski partner UNHCR-a. Istaknula je kako je u okviru ovog projekta, od posljednjeg sastanka Koordinacije, pravna pomoć pružena za 500 osoba uključujući upravne i sudske predmete te da je udruga pružala sveobuhvatnu pravnu pomoć i u vrijeme lockdown-a u ožujku i travnju ove godine uslijed pandemije koronavirusa te uz poštivanje svih epidemioloških mjera. Spomenula je uspješnu suradnju PGP-a Sisak i Ministarstva unutarnjih poslova u okviru koje je riješen predmet osobe bez državljanstva koja je 34 godine živjela bez državljanstva. Naglasila je zadnje izmjene i dopune Zakona o hrvatskom državljanstvu (ZHD) koje su stupile na snagu 1.1.2020. godine. Istim zakonom usvojen je i izglasan zajednički komentar UNHCR-a i PGP-a Sisak u vezi zadržavanja već prethodno postojećeg članka 5. st.2., koji je novim zakonom postao stavak 3., navedenog članka, a za koji je zakonodavac u prijedlogu izmjena i dopuna predložio brisanje. Riječ je o osobi koja stječe hrvatsko državljanstvo ako je rođena u inozemstvu, čiji je jedan roditelj u trenutku rođenja hrvatski državljanin, ako bi u protivnom ostala bez državljanstva. Za kraj je spomenula zaključke i preporuke usvojene na prvom sastanku Koordinacije za bezdržavljanstvo od kojih je većina usvojena osim sudjelovanja na Radnoj skupini Povjerenstva za praćenje nacionalne strategije za uključivanje Roma, za razdoblje 2013. – 2020., radi predavljanja Koordinacije. Ovdje je Vladin ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina replicirao kako bi nam na sljedećem sazivu Radne skupine novog saziva Povjerenstva u svezi nove nacionalne strategije moglo biti omogućeno sudjelovanje.

PGP Sisak, S. i A. Radića 6/5, 44000 Sisak

Tel: + 385 44 571 752, 0800 200 098; Fax: +385 44 521 292

e-mail: pgp-sisak@crpsisak.hr

www.crpsisak.hr www.moja-prava.info www.romismz.info

Sljedeći govornik, **Chris Nash** iz Europske mreže za bezdržavljanstvo predstavio je rad ove mreže. Ukupno je 140 zemalja članica ove mreže među kojima je i PGP Sisak. Pozdravio je članstvo PGP-a i pri tome naglasio važnost direktne pravne pomoći koju udruga pruža te rad na strateškoj litigaciji s naglaskom na predmet Hoti vs. Croatia. Nadodao je važnost podrške osobama bez državljanstva u vrijeme pandemije koronavirusa posebno zbog nemogućnosti ostvarivanja prava na zdravstvenu zaštitu. Koordinacija za bezdržavljanstvo upravo je način kako ćemo kroz zajedničku suradnju štiti ove osobe. Osvrnuo se na važnost Stateless Indeksa za Hrvatsku koji će biti objavljen početkom 2021. Indeks ima za cilj pokazati kako države štite osobe bez državljanstva i što rade da smanje i preveniraju nove slučajeve. U izradi Indexa za Hrvatsku sudjelovao je i PGP.

Indira Beganović, Voditeljica odjela za zaštitu ispred UNHCR-a Hrvatska, prezentirala je Akcijski plan završetka bezdržavljanstva kroz kampanju IBelong. Plan se razrađuje u 10 točaka koje je potrebno riješiti, ističe točke, da se niti jedno dijete ne rodi kao bezdržavljanin, olakšanje prirođenja, pristupanje UN konvencijama. Bezdržavljanstvo je kritično i globalno pitanje, a velik izazov su točne brojke jer te osobe žive na marginama društva. Procjenjuje se da je 4 milijuna ljudi bez državljanstva u svijetu dok je pretpostavka da je ta brojka veća. Situacija s COVID-19 pokazuje koliko zajedničkih napora moramo uložiti radi zaštite ovih osoba, a što će se raditi i dalje kroz projekt bezdržavljanstva. Nadodaje uskoro predstavljanje Analize pravnog okvira koji se odnosi na osobe bezdržavljanstva i osobe izložene riziku bezdržavljanstva u Hrvatskoj autora Frane Staničića, profesora s Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu koja je izrađena kao dio zagovaračkih aktivnosti u okviru mandata bezdržavljanstva.

Višnja Stanić Šajatović, Ministarstvo unutarnjih poslova, Uprava za imigracije, državljanstvo i upravne poslove predstavila je pravni okvir reguliranja hrvatskoga državljanstva i naglasila kako bi novi Zakon o strancima trebao biti stupiti na snagu 1. siječnja 2021. U odnosu na zaključke i radne zadatke preuzete na prvom sastanku koordinacije pohvalila je rad koordinacije i istaknula da su postignuti pomaci u svezi rješavanja problematike osoba u riziku od gubitka bezdržavljanstva koji imaju regulirana državljanstva BiH i Srbije, ali zbog nemogućnosti utvrđivanja identiteta ne mogu dobiti putnu ispravu matične države što negativno utječe na reguliranje njihovog boravka u Republici Hrvatskoj. Ovdje je Ambasada Republike Srbije iz Zagreba pozvala MUP RH na očitovanje u svezi utvrđivanja identiteta u postupcima reguliranja statusa u RH nakon što je Ured pučke pravobraniteljice odaslao dopise Ombudsmanu BiH i Srbije na ovu temu. Možemo zaključiti da se čeka daljnji razvoj rješavanja ove problematike.

Analiza pravnog okvira prof. Staničića i ovdje je bila uključena u izlaganje kao pravni okvir za utvrđivanje statusa bezdržavljanstva. Poslužila je gđi. Stanić Šajatović da ustvrdi kako Hrvatska ipak ima okvir za utvrđivanje bezdržavljanškog statusa koji se rješava u okviru podnesenog zahtjeva za privremeni boravak kao prethodno pitanje, a za rješavanje tog pitanja nadležno je drugo tijelo različito od onog koje vodi postupak u državi u kojoj je osoba zadnje boravila. Naime, ta osoba svoj status ima dokazivati na Sudu. Kao primjer navodi državu Italiju koja ima zakonski uređenu proceduru utvrđivanja bezdržavljanškog statusa pred nadležnim sudom. Za kraj je spomenula da je MUP RH voljan sudjelovati u svim edukacijama koje organizira UNHCR, a kako je to činio i do sada.

PGP Sisak, S. i A. Radića 6/5, 44000 Sisak

Tel: + 385 44 571 752, 0800 200 098; Fax: +385 44 521 292

e-mail: pgp-sisak@crpsisak.hr

www.crpsisak.hr www.moja-prava.info www.romismz.info

Tena Šimonović Einwalter, Ured pučke pravobraniteljice, zamjenica pučke pravobraniteljice pripremila je prezentaciju pod naslovom „Antidiskriminacijska politika u RH, državljanstvo, bezdržavljanstvo i diskriminacija“. Prezentacija govori o intersekcijskoj diskriminaciji kao skupu svih otežavajućih faktora ranjivih skupina zbog kojih bivaju diskriminirani, ponajviše se ovo odnosi na Rome. Nadalje, Hrvatska se nije opredijelila da zakonski regulira državljanstvo kao jednu od osnova diskriminacije. S tim u vezi Zakon o suzbijanju diskriminacije koji je na snazi ne predviđa diskriminaciju na temelju državljanstva. Upravo je izvješće ECRI za Hrvatsku iz 2012., preporučilo vlastima da izmijene ovo potonje na način da se državljanstvo doda kao osnova diskriminacije u naš zakon, a isto je ponovljeno u njihovom izvješću za 2018. U odnosu na statistiku osoba bez državljanstva prezentacija spominje brojke iz dvije publikacije; „Romska svakodnevnica u Hrvatskoj: mogućnosti i prepreke za promjenu“, 2011., te „Uključivanje Roma u hrvatsko društvo-istraživanje baznih podataka“, 2018., iz kojih je razvidno da iako je riječ o manjim brojkama iste su konstanta već godinama te zahtijevaju rješavanje. Žene Romkinje su nedovoljno zastupljene u javnim politikama, iz tog razloga Ured pučke pravobraniteljice zagovarati će u okviru članstva u radnim skupinama za izradu strateških dokumenata osmišljene mjere koje prepoznaju probleme i koordinirano im pristupaju.

Zadnja točka dnevnog reda u okviru teme Općenito, pitanja i zaključci otvorena je pravnim mišljenjem **Aleksandra Maršavelskog** profesora Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu na Zakon o hrvatskom državljanstvu koji je na snazi od 1. siječnja 2020. Riječ je ovdje o tumačenju čl. 5., ovog zakona na način da se sada primjenjuje samo na osobe rođene nakon 8. listopada 1991., što je u nesuglasju sa Zakonom o hrvatskom državljanstvu koji se prethodno primjenjivao, a kojim se članak 5., odnosio na osobe koje su na dan 8. listopada 1991. bile maloljetne. Na temelju potonjeg prof. Maršavelski predlaže dopunu čl. 19. Pravilnika o sadržaju i načinu vođenja evidencije o državljanstvu, obrascu i cijeni obrasca domovnice koja je nužna kako bi se otklonile dvojbe u primjeni čl. 5.st.2. Zakona o hrvatskom državljanstvu. Ova tema polučila je interes većine dionika sastanka uključujući Ured pučke pravobraniteljice. Igor Lekić, savjetnik ovog ureda napomenuo je da se ovaj članka prije izglasavanja idejno trebao primjenjivati na sve osobe bez ograničenja. Odlučeno je zato kako će se sazvati sastanak posebno na ovu temu.

Zaključci:

- ✓ Nastavak rada na rješavanju problematike utvrđivanja identiteta državljanina trećih zemalja, s naglaskom na Srbiju i Bosnu i Hercegovinu
- ✓ Razmotriti činjenicu ne postojanja državljanstva kao diskriminacijske osnove te eventualno pokrenuti relevantne promjene
- ✓ Sljedeći sastanak Koordinacije sazvati na konkretnu temu u vezi bezdržavljanstva o kojoj će se raspravljati i donijeti konstruktivne zaključke za rad relevantnih dionika Koordinacije

PROJEKT GRAĐANSKIH PRAVA SISAK

Civil Rights Project Sisak

PGP Sisak, S. i A. Radića 6/5, 44000 Sisak
Tel: + 385 44 571 752, 0800 200 098; Fax: +385 44 521 292
e-mail: pgp-sisak@crpsisak.hr
www.crpsisak.hr www.moja-prava.info www.romismz.info